

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
Одеського державного екологічного університету
(10-19 квітня 2024 р.)**

**ОДЕСА
Одеський державний екологічний університет
2024**

Рязанова Є.О., ст. гр. В-22

Науковий керівник: Вольвач О.В., канд. геогр. наук, доц.

Кафедра агрометеорології та агроекології

ВПЛИВ ПІДРИВУ КАХОВСЬКОЇ ГЕС НА ОВОЧІВНИЦТВО ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В Україні Херсонщину десятиріччями добре знали за овочами і баштанними – це справжній бренд регіону. В останньому довоєнному і надзвичайно врожайному 2021 році Херсонщина була на першому місці за кількістю вирощених у відкритому ґрунті овочів – майже 12% від усього їх виробництва в Україні. Так само перше місце область посідала у виробництві баклажанів (39,6%), кавунів (33,5%), помідорів (27,7%), перцю (25%) і огірків (11%).

До 2022 року Херсонщина забезпечувала всю Україну дешевими і смачними овочами та кавунами, після окупації постачання практично припинилось. Те, що відбулося після підриву греблі, є справжньою катастрофою (рис.1).

На Херсонщині вдало поєдналися три основні фактори: спекотне сонце, піщаний ґрунт, і зрошення, яке було не таким вартісним, як, наприклад, в Одеській області. Різниця вартості води на лівобережній Херсонщині і в Одесі становила чотири рази. Тепер в одній із найбільш родючих областей України не вистачає навіть питної води. Без води на Херсонщині все ще можна буде вирощувати пшеницю, ячмінь, ріпак, соняшник, а також “нішеві” культури – льон та гречку. Хоч і з меншою врожайністю. Виростити овочі, кукурудзу та сою вже буде неможливо.

Тому поки Херсонщина затоплена та окупована, певні культури почали більш активно вирощувати в інших областях - Одеській, Кіровоградській, Черкаській. Але смакові якості цих кавунів та помідорів можуть суттєво відрізнятись, тому що дуже специфічним є температурний режим і склад ґрунтів Херсонської області.

Також проблемою є людські ресурси. Люди, які вирощують традиційні для Херсонщини культури чекають деокупації, розмінування, перемоги і відновлення греблі, але “питання, чи захочуть фермери так довго чекати, бо кожному ж треба якось виживати”, зауважують спеціалісти.

Завдяки тому, що Київська і Вінницька область, частково Дніпропетровщина, Одещина, Закарпаття значно розширили свої посіви, розуміючи, що окупація може затягтися, в сезон цього року ціни на овочі можуть навіть трохи знизитися – але, звісно, не до довоєнних рівнів. Наприклад, імпортна цибуля була по 80-100 грн, а зараз українська за оптовими цінами продається десь по 30 грн за кг.

Яка частка зрошувальних систем залишиться без води після підриву Каховської ГЕС

Рисунок 1 – Наслідки підриву Каховської ГЕС для зрошуваних територій півдня України

З баштанними, зокрема й кавунами, все трохи сумніше. Брак лівобережжя Херсонщини дуже важливий, тому що правобережна частина регіону не спеціалізується на кавунах і динях.

Фахівці вважають, що для відновлення довоєнного вирощування на Херсонщині потрібно не менше 8 років. Їх розрахунок такий: для відновлення Каховської греблі та моря потрібно не менше 5 років після звільнення території. Ще кілька років піде на заповнення його водою і хоча б рік на виробництво. Але є і більш оптимістична думка, що херсонські помідори і кавуни українці зможуть їсти вже у 2025 році, якщо війна завершиться цього року і вдасться перегородити греблю, щоб наповнити сховище.

Якими б не були погляди на відновлення постачання води, усі фахівці погоджуються з тим, що на Херсонщині, і загалом на півдні України є й ще одна величезна проблема – міни, які скрізь залишають по собі росіяни після окупації українських територій.

За теперішнього часу після того, як правобережжя Херсонщини звільнили від росіян, обробляється лише 10% ґрунтів, - ті, що зуміли розмінувати, а 90%, можливо 85% - точно не обробляється. Наприклад, за повідомленням місцевих фермерів на відстані 620 метрів прибрали 240 мін.

Колосальна робота вже проведена: на теперішній час уже третина правобережної Херсонщини розмінована, а це 176 тис га саме сільськогосподарських земель, а загальна площа - 203 тис га території.

Тому для землеробства півдня України зараз існують такі пріоритети: деокупація, перемога, розмінування і лише після цього вода.